

Аýтылмаған ақиқат

Жаңағол ауылында Мәшһүр атамызға ас берілгенін естідік. Жиылған қалың қауым әуелі Ескелдіде болып, өзлие рухына құран бағыштатып, келелі әңгіме-дүкен құрыпты. Соңғы он-он бес жыл ішінде Мәшекенде ұлықтау аясында атқарылған иғі істер сөз болыпты. Соның бірі – Екібастұз қаласындағы Ленин көшесіне Мәшһүр Жүсіп атын беру, әрине. Осы орайда, біз де жадымызды қайта жаңғырған бірер оқиғаны оқырманға баяндауды жөн көрдік.

Ж.ЖӘЛЕЛҰЛЫ

Бас қөшениң атын өзгертуге қатысты дау-дамай өршіп түрған кез. Жұмыс кабинетімде отыр едім, қала әкімінің орынбасары Нұрлан Күлжан телефон шалып, келіп кетуімді өтінді. Жігерлі де іскер азамат қой, амандық-саулықтан соң, дереу айтылар сөздің тоқетеріне көшти.

- Куржейдің маңайына топтасқандар тізе қосып, қысым көрсетіп жатыр. Қала әкімі Нұрлан Абзатұлына жеңіл тимей тұр. Аймақ басшысының қолдауы ауадай қажет. Сол үшін хат әзірлеу керек. Қалай қарайсыз? - деп Нұрлан Мұқатайұлы жүзіме сынай қарады.

- Амангелді аға зейнетке шығарында «Жассерік, ымыраға келе біл, бірақ мәселе үлттық мұддеге тірелсе, табанды бол» деген еді, жазайық, - дедім макұлдан.

Содан екеуміз ақылдаса отыра, сол кездегі облыс әкімі Бақытжан Сағынтаевтың атына хат жаздық. Әлгі хатқа сезінің салмағы басым баянауылдық азаматтар Зекебай Солтанбаев, Мұрат Рахметов, Шәкірат Шалбаев қол қойып, аймақ басшысы сайтына салынды. Бағымызға қарай, хатты оқиған облыс басшысы қала әкіміне қолдау білдіретінін

Жанағүл Қадырованың «Екібастұзда көшесі Мәшһүр Жүсіптің» атты өлеңі басылды.

Есті адам елдің тілегімен са-насып тоқтауы тиіс еді. Алайда аузын айға білген Станислав Куржей абырай-беделін салып жогары жаққа арызда-нып, шешімді бекітізбеуге күш салды. Бұл жағдай иғі істің басы-қасында жүрген азаматтардың үйқысын қашырып, жүйкесін ширықтырды.

Әлі есімде. Төртүй ауылында әкімнің халық алдында есеп беру жиыны етіп жатты. Жарыссөзге шықкан ауылдың көкірегі ою ақсақалы Зарлық Саржанов ризашылық білдіре сөйлегендеге, қала басшысы Нұрлан Нәбиев: «Шешім шығуын шықты ғой, әйтсе де дая басылмай тұр, көніл әлі күпті», - деп нали тіл қатты. Көпті көрген Зарлық қарт: «Ел үшін ер етігімен су кешеді». Тұбі қайырыл болады», - деп, қала әкімін жылы сезімен демеді. Сөз орайы келгенде айтып қалайық, сол тұста осылайша демеу, сүйеу болған адамдар ауыл-ауылдан, қаладан та-былып, жұрт бірліктің үлгісін көрсете білді.

Енді қалың елдің есінде қалған Ашық хат оқиғасына келейік. 2010 жылдың қаңтар айы аяқталар кезде редакцияға

сөзінің құны қалмаған Куржей марқұм шарасызыңтан қолын бір сілтеп, шамасы өмірінде алғаш рет шығар, жиынды тастап шығып кетті.

Айтпақшы, әңгіме мұнымен аяқталған жоқ. Арада біраз уақыт өткенде, кабинетіме ке-неттөн С.Куржей кіріп келді. Орындыққа жайғасқан соң, «Міне, сен қандайсың?! Қазақ газеті оқылмайды, қауқарсыз деп ойлауши едім. Олай емес екен. Женіс Шанаққызының маган жазған ашық хатын біреуге аудартып алып, мүқият оқып шықтым. Автордың айтқан уәждері көніліме қонды, әрине, кейір тұстарымен келісе алмадым. Бірақ енді дауды доғардым», - деп, байыппен сөйлей жөнелді. Іш толқымды сыртқа білдірмейте тырысып, «Ағынан жарылғаны ма, әлде...» деген оймен әліптің артын бақтым. Ішкі сезімім алдамапты, бір саусағы ішіне бүгүлі екен. Сөзінде сөл кідіріс жасаған Станислав Павлович: «Батыл редактор екенсің. Мен де саған ашық хат әкелдім. Басасың ба?» - деді көзін тіке қадап. Көз жүгіртіп қарап едім, есеп-беру сайлау конференциясынан кейін «Екібастұздың болашағы үшін» қоғамдық бірлестігі жұмысын іске алғысыз етіп сынаған көлемді мақала.

- Орыс газетіне неге бермейсіз? Әншейінде қолпаштап жүруші едіңіз ғой, - дедім қасақана. Себебі Куржей қарттың діттегені – қоғамдық бірлестік төрағасын мұқату емес, қала әкімі Нәбиевті жаманатты етіп, өш алу екенін бірден үқсанмын.

- «Голос» баспай отыр, - деді шал ашығын айтып. Мен де нақты жауп бермедім. Соған қарамастан, ол мақаланы

айтыпты. Осыдан кейін көше атын өзгертуге үйытқы болып жүрген елжанды жігіттер бағыл іс-әрекетке кірісті. Мениң білетінім, Нұрлан Мұқатайұлы қалалық мәслихат депутаттары Дүйсенбек Оспанов, Сергеј Лепехин, Эльдар Абдиновпен жеке-жеке сейлесіп, қалалық мәслихат сессиясында қолдап пікір білдіруді етінді. Бұл уақытта қалалық «Отарқа» газеті бетінде көшеге Мәшһүр Жұсіп атын беруді құптаған хаттар, жеделхаттар жан-жақтан түсіп жатты. Маңызы зор қолдау пікірлерді үйімдастырған Нұрлан Кулжан екенін бүгінде біреу білсе, біреу білмейді. Ал редакция өз тарапынан ел-жүртқа Мәшһүр Жұсіптің өмірі, артында қалдырған асыл мұрасы, әулиелігі жайлы танымдық материалдарды толассыз жариялаумен болды. Күн сайын редакцияға келіп тұрган Амангелді аға бағыт-бағдар беріп, ақыл қосып журді.

2009 жылдың 25 желтоқсанында өткен Екібастұз қалалық мәслихатының XIX сессиясында халық қалаулылары бас көшениң атауын өзгерту туралы шешім қабылдады. «Отарқа» газетінің 2010 жылдың 1 қантарында шықкан нөмірінде «Ел тілегі еленді» деп сүйінші суралып,

қайраткер апайымыз Женіс Мейірман келді. Ой қажытқан ба, өңі солғын, шаршаңқы. Қолжазба мәтінімен танысып шыққанымша үндемей отырды да, «Мынаны газетке басу керек», - деді талапшыл дауыспен шегедей нығырлап. Ақиқатын айту керек, бастапқыда іштей қобалжып, кесімді жауп айта алмадым. Батылым жетпегендіктен емес, көкейімде «карты неге соғар екен?» деген қауіп тұрды. Өйткені газеттің алдағы санының шығуы қала екімінің қала тұрғындары алдында есеп беру жиыны өтетін күнге дөп келіп тұрғанды. Әйтсе де «темірді қызған кезінде соқ» деген емес пе, ойланған келе, төуекелге бел будым. З ақпан күні газеттің кезекті нөмірі шықты. 250 дана артық бастырған едік. Редакция қызметкерлері «Өнер» мәдениет орталығына апа-рып, орындықтардың арқалығына іліп-іліп қойды. Әулие Мәшекен: «Адамдарды біріктірер сөз ғана, Сөз жердемшің, біле білсен қолдана. Жүгірген аң, үшқан құсттан айырған, Беу, адамдар! Ақыл кениң сөз ғана» демей ме. Женіс апайдың қуатты, дәйекті сөзі жігерді жаңыды, абыройлы Болат Әбенов бастап, бірқатар азаматтар қостап, көпшілік қолдай жөнелгенде, қарымта

қалдырып кетті. Эрине, жарық көрген жоқ.

...Арада жеті жылдан астам уақыт етілті. Бірақ өмірдің арпалыс күй кешкен сөттері ұмытылмайды екен, санаңда қалқып шыға келеді. Болған жайды бояу жақпай жазып отырмыз, әңгімеге қатысты азаматтар арамызда жүр фой, иманды болғай Станислав Павлович қана бақылық. Қазақ әдебінде өлгендер жайлы ауыр сөз айтпайды, марқұмың атын арапастырмасақ, шындықтың мәні кетер еді. Атауға мәжбүр болдық. Сайып келгенде, ол кісіні сөгу де жөн емес, өз ұстанымы бар адам өрдайым құрметтеуге лайық. Енді, міне, көзі кеткендерді көнілден өшіріп, өз атын аспандатуды қөздеушілер шыққан сыңайлы. Кешегі күні бас көшө аты үшін күресте үзенгілес болған азаматтарды тасада қалдыру, отты үнімен саңылдаған «Отарқа» редакциясын елеусіз ету, тігісін жатқызып айтқанда, үят іс болды.

Айтпақшы, биыл жазда Жаңағол ауылында, Ескелдіде болып қайтқан сапардан «Мәшекен жаққан жарық» деген мақала жазған едік. Сол Мәшекен жаққан жарық баршамыздың жан дүниемізді ізгілendіріп, пендешіліктен аулақ еткей!